

Издази Суботом.

Цијена:

За ЦРНУ ГОРУ и АУ-
СТРО-УГАРСКУ (с БОС-
НОМ и ХЕРЦЕГОВИНОМ)
на годину 6 ф., на по год.
3 ф., на четврт године 1 ф.
и 50 новчића.

За све остале земље у
ЈЕВРОПИ и АМЕРИЦИ: на
годину 20 франака, на по
године 10 франака, на чет-
врт године 5 франака.

ГЛАС ЦРНОГОРЦА

ЛИСТ ЗА ПОЛИТИКУ И КЊИЖЕВНОСТ.

Претплата шаље се у
плаћеним писмима непо-
средно администрацији «Гл.
Црногорца» на Цетиње, а
може се и картом упут-
ницом на пошту у Котор.
Дописи шаљу се уредниш-
тву. Рукописи се невраћају.

За огласе плаћа се од
реда 5 новч. За огласе веће
и на дуже вријеме мање.

ЦЕТИЊЕ, 26. Октобра.

Неки листови бечки и пештански, а и од старине позната тетка из Дугбурга која има свој телефон из Беча и за Беч, почели су се много брижити за Црну Гору због неких Арнаути у Плаву и Гусињу и због неке «арбанашке лиге», која је и досле много праха узвизала у јевропској журналистици.

Ми смо својим колегама много благодарни на толикој пажњи коју уназују нашој земљи, али молимо их да се не зачуде кад им кажемо да овдје баш никога не хвата страх кад се спомене то ужасно име: Арнаути или арбанашка лига.

Листови бечки и пештански, који обично чују и кад трава расте, знају већ причати о многим и жестоким бојевима, које су Црногорци имали да издрже у Плаву и Гусињу, па већ отуд проричу свашта: једни, како су Црногорци неспособни да узму под своју управу туђе крајеве и да у њима ред уоставе; други, како ће из ове крваве размирице опет да се излијеже рат источни, јер је врло лако могуће да ће Грчка ову прилику употребити да рашчисти своје рачуне с Турецком, а према западу лако би се крваво разбојиште могло раширити, — да тамо не стоји војник аустријски, Салисберџев чувар портин!

У том смислу разлијева се мудрост семитских новинара по чистој невини карти.

Да видимо ми како ствар стоји. По јасном слову берлинског уговора Црна Гора има да добије округе Плава и Гусиње, и по накнадним одређењима великих сила ти окрузи требало би већ да су у црногорским рукама.

По најелементарним појмовима о међународном праву ту већ не може бити спора о правном одношају Плава и Гусиња — бар не међу људма који нијесу Индијанци под фраком. Било право не било становништву које живи у тијем окружјама, они имају потнасти под Црну Гору, и само од погодбе између обје државе: Црне Горе и Турске, зависи када ће се та спојидба извршити. Неки злудради листови радо би хтјели да преставе ствар тако, као да је међу становништвом Плава и Гусиња највећа огорченост против Црне Горе и као да се они нигда не ће живи покорити власти црногорској.

Све и кад би то стојало, тијем се ни најмање не би ослабило право Црне Горе на Плаво и Гусиње, право ујамчено свечаним једним међународним уговором, потписаним од владалаца толиких великих сила.

Али, у самој ствари, та опозиција становништва од Плава и Гусиња не постоји и не би ни било никако, да није с поља импортирана. Бадава листови бечки са великим самоужавањем саопштавају протесте арбанашке и молбе Арнаути управљене на велике силе против окупације Плава и Гусиња. Слијепцима се само могу продавати ти мачери за готов новац; ми пак знамо врло добро, гдје су ти протести, те адресе прављене, и кроз које канале оне пролазе. Ми не ћемо овдје да отворимо понеке тајне, јер нијесмо ради да изазивамо осјетљивости с њеких страна, које би морале имати довољно разлога да се према нама одликују коректним држањем.

Људи од зле воље, прави Индијанци у фраку којих у Бечу и Пешти има више по нигдје, могу Црној Гори

пребацивати свашта. На њих се, осим њима равних, нико обзирати не ће. Но људи озбиљни и правични не могу а да не признају влади црногорској, да је у испуњавању својих обвеза најскрупулозније поступала, и често угушујући у себи најприроднија осјећања трудила се да за доста учини тражбинама, које су провезице из међународних уговора. О томе свједочи предаја цијеле јужне Херцеговине, даље предаја Шушња и Спиња аустро-угарској монархији, и још много друго.

Па као што је Црна Гора сједне стране до крајности савјесна у испуњавању дужности, које јој налажу међународни уговори, тако с друге стране не да ни за длаку да јој се тиче у права њежа која јој исти уговори свечано уступају и ујемчују.

Једно од тих права је, без сваке сумње, окупација и присаједињење Плава и Гусиња Црној Гори.

Влада црногорска чинила је све и сва, да дође до уживања тога права путем мирним; она је у том показала стрљивост, којој на свијету пара нема. Па ако до данас то лојално понашање, та стрљивост њена није призната с дотичне стране и није награђена праведним и заслуженим успјехом, то се не може приписати ничему другом него тој околности, што се на противној страни не могу или не ће да успу на ову висину коректног поступања и лојалног посматрања ствари, на којој влада црногорска у овом као и сваком другом питању стоји.

По страним листовима већ сијевају хандари црногорски по Плаву и Гусињу, носови и уши већ су у највећој опасности да буду одвојени од осталог тијела, главе се исто тако немилице рубе.

Ми од свега тога ништа не знамо. Могуће је, на жалост, да ће и до тога доћи, и на томе ће се имати много захвалити разлијем упливима, који иреко разијех канала допиру чак и до Плава и Гусиња, и становништво истијех крајева, иначе поријеклом српско и много жељно да се ослободи господарства турског и од Турака привилегисаног и протекционисаног тиранијем арнаутског, — да ће и становништво тих крајева узбунити силом против Црне Горе.

Но онда ће војска црногорска имати своју пјесму да отпјева, а како она то чини, зна се врло добро и надалеко.

Инглези почињу све већма да се растресају над јадном Турецком.

Наша данашњи телеграми из Париза и Цариграда казују нам како је Салисберџи заградио против Турске пријетећи јој да ће је ставити под турско турско, да ће јој султана збацити, ако не изведе неке реформе, не изда амнестију за политичке кривце и ако не устрои под Бекер-пашом њендармерију.

По што су Турску са свијем исисали и исциједили, по што су је пустили да се раскомата и скоро обамре под ударцима Русије, они јој данас још пријете начином, на који би свака друга сила одговорила мачем у руци.

Ми овдје не устајемо у обрачу Турске; она зна како је њу Црна Гора бранила и одбранила. Но чини нам се, да није племенито ни великодушно, што Инглези с њом чине. Лако би јуначити се над слабим и пријети-

ти обореном. Инглези, да хоће да знају, могли би знати, да порта, поред најбоље воље, није у стању извести реформама, које се од ње ишту. Она јадна обећава, јер нема куд, па хоће да замаже очи безобразнијем ђаурима, који јој не дају мира. Она ће обећавати до вијека, т. ј. докле год буде жива, по нигда не ће испунити што обећа. Она зна то сама најбоље, јер себе познаје, а знају то и сви други који њу познају.

Што Инглези траже од Турске, сматрајући то само по себи, не може се рећи да није лијепо ни племенито. Реформе увести у Турској потреба је крајна, јер тијем би се могла искорјенити дојакошња самовоља и ђеф, који влада у Турској од највише до најниже власти, могао би наступити ред у јавним пословима и правно стање у свијем одношајима државним и грађанским, а то то би највише допринијело материјалном и моралном благостању овијех несретнијех народа од којих је састављена турска царевина.

По кад је то лијепо и племенито за што су онда Инглези сваком приликом када су народи хришћански успели против Турске заград авизиције тих човјечаских права, — зашто су Инглези свагда бивали на страни Турске а најљући противници овијех народа (ако не за то, што су се бојали да Турска не пропадне, па онда не би имали кога исити и циједити)? За што су они постојано одбијали (види берлински меморандум) сваки приједлог Русије којим се смијерало на то, да се сходним уредбама и под заједничком интервенцијом свијех великих сила јевропских створи у Турској такво стање, које ће одговарати праведнијем захтјевима хришћанских народа?

Не хотећи овдје одговарати на та питања ми ћемо — како већ рекосмо — радо признати данашњој владајућој страни у Инглешкој добру вољу и жељу како справ Турске тако и справ њених народа. По начин, којим Инглешка чини пресију на Турску, и начин како она хоће да се изведе реформе у Турској, чини нам се да не може привести к цијељи.

У једној држави може се рђаво владати, по то се ниједне друге државе не тиче све дотле док се тијем не би којој у интересе њене дируло, и по томе правило стоји: да се ниједна држава нема плести унутрашње послове друге државе. У Турској се рђаво влада, по њу у Инглешкој није све смиље и воље. Шта би рекли Инглези, кад би и пр. сјутра порта њима загрмјела овим тоном: Немојте ви толико гњечити те јадне Ирце, по им подајте права која ишту, јер иначе ја ћу са својом флотом под Лондон, па ћу вам збацити крајницу и ставити вас под турско турско!

У тијем ријечима лежала би највећа уврједа, коју може држава држави напијети. Дабоме да би ова уврједа, нанесена Инглешкој од Турске, више била смијешна, јер је смијешан слаб кад пријети јачем од себе, човјечуљак диву и горостасу. Но у толико већма боли, кад обратило бива, кад јаки слабога виђи.

Турска је ову најновију пријетњу инглешку отклонила од себе опет старим својим толико пута већ опробаним начином. Она је — обећала да ће учинити што траже Инглези, а ови су и сад као и до сад повјерили обећању њезипу и — на томе је ствар свршена. Султан опет остаје исти, влада турска иста, Турци исти. Реформе висе гдје год у ваздуху.

Па не може друкчије ни бити, и Турска, са свога гледишта, најпаметније ради кад тако ради, јер само тим начином може она продужити себи живот још за коју годину. Она зна, да су: Турска и реформе двије ствари које се не трче, које се узајмно потиру. Док је Турске, не може бити реформа; кад се заведу реформе, не ће више бити Турске. За то што дуже одлагати реформе, значи што дуже продужавати живот Турској.

Признајемо, да је Инглешка рада да се продужи живот Турској, по она хоће да се то постигне начином којим се тај живог гаси и којим на мјесто државног живота Турске ступа на сриједу — турско инглешко.

Турци се томе опиру, и имају право, јер што значи инглешко турско знају Турци врло добро, које по свом сопственом искуству, које по оном жалосном искуству, кроз које су прошла браћа њихова у Индији.

Са српског народно-црквеног сабора.

КАРЛОВЦИ 6. Октобра 1879.

У данашњој сједници председавао је потпресједник Стеван Брановачки.

Читају се разни поднесци. Извјештај верификационог одбора д.р. Милан Ђорђевић јавља, да је исти одбор верификовао д.р. Илију Вучетића.

За тим се пређе на дневни ред. Читају се извјештаји школског савјета о подизању основних школа у Горњој Крајини, о подизању средње школе у Корјеници — реалне гимназије.

Чита се извјештај о предлогу Николе пл. Чудића и Милића, да се у Глини подигне реална гимназија.

Вен. Алинчић говори у корнет предлога, и моли сабор да га изволи усвојити. Вели да је пукија гимназија у Глини него у Корјеници, осим тога што тамо има више Срба и због тога, што је онда пружена прилика и босанској омладини, да се у истој гимназији васпита. Препоручује да сабор тај предлог прими.

Тодор Стефановић Вилоски.

И ако је тешко наћи сретава за подизање таквог завода ипак не може, а да не пожели да се у Глини гимназија подигне.

Нада се, да ћемо од тога завода огромне користи имати. У овим крајевима да имамо разних завода училишних, а у Крајини гдје Српство бројно и физично напредује, тамо нема гимназије, а тамо је баш нуждан такав завод, јер тамошње је Српство често, компактно, а друго граничи с Босном. Геворник мисли, да ће баш тај дио Српства имати да изврши знамениту мисију народну. За то треба да им дамо прилике да се могу душевно развијати, те да могу једном стати на браник Српства и православне цркве, да могу једном бити ваљани апостоли српскога слога и ријечи. — Мисли, да кад је сабор могао вотирајући за трговачку школу у Земуну, да може тим више за тако важан завод, од којег ће наш народ огромне користи имати. Моли сабор да прими предлог. (Живно!)

Васа Ђурђевић. Што се тиче извјештаја школског савјета, изјављује, да га не може одобрити оваквог као што је поднесен. У њем се обећава, да ће сабор на уму држати предлог, да се у Г. Крајини подигне реална гимназија, али за сад да не може то учинити, јер нема откуда. Моли сабор да му опрости, ако се мало драстично изрази, али се боји да и то не ће бити «обећање лудом довање». Два су питања при тој ствари. Је ли потреба, да се подигне какав завод и од куда? То је сигурно имао на уму и саборски одбор кад је овај извјештај дошло. — Вели да предлог није конкретан, и за то он подноси свој за кога мисли да је конкретан. — У извјештају се каже, да се нема откуда. Али кад је саборски одбор складан у томе да је потреба предложеног завода, онда се то не смије рећи. — Чули смо да нам је у Крајини компактна маса народа, и да тамо бројно и физично расте, а да баш за тај дио Српства ништа не радимо. — Вели, да и ако ни-

јесмо ни ми свједје начитани заводима, али да би за нужду ипак могли један прегорети на да се у Горњој Крајини други подигне. Не би био за то да се једна од ђимназија укине, јер мисли, да су то два народна ока, него држи, да ће већ саборски одбор пронаћи средство. — Ако је докавана потреба таквог завода, и ако располажемо с толико хиљада, онда не елијемо примити изијештај, него морамо што прије тој потреби задовољити, јер једна година у народном животу двадесет су у животу појединог човјека. — Овдје нам није народност у таквој опасности као ондје. Знамо шта се догађало и шта се догађа по Хрватској и Славонији, па би лако могло доћи вријеме, кад ћемо у тим крајевима српски народ пожељети. За то треба да подигнемо просвјетни бедем, који ће нашу народност бранити од непријатељских нападаја. Боји се — а бојазан му је основана на искуству — да би могло брзо доћи вријеме да видимо много православних Хрвата. Увјерава сабор, да није песимиста, него да то говори из потпуног нутарњег осједошења — као Србин. И кад не би они искали од нас такав завод, вели, да би ми сами морали им дати. Кад се та ствар не може у овом заједнању ријешити, да донаша свој предлог. — Изјављује, да је, што се тиче мјеста, — за Глину, јер да је сходније и приступачније. Напошљедку да мјесто ништа не одлучује. Дефинитивно за сад не можемо ништа рећи, јер не знамо одкуда да подигнемо тај завод. Својим предлогом мисли, да се даје повода саборском одбору да о тој ствари размисли. Препоручује свој предлог, који гласи: »Упућује се саборски одбор, да до идучега састанка саборског предлози сабору основу, по којој ће се у Горњој Крајини у Глини подигнути и завести нижа реална ђимназија«.

Стеван Лазич вели, да нема Србина, који се неби обрадовао, кад би видо подигнуту ђимназију у Глини, јер то би била огромна тековина народна, јер то би био свијетли доказ, да смо постигли бедем против непријатељских таласа. Но при свем том не види прилике потребе за то. Вели, да су синови из Горње Крајине гостољубиво увјек примљени овдје, да их увјек до 100 има. Ми имамо друге потребе, као ту, да зидамо зграду ђимназијалну у Карловцима, јер је метрално доказао, да данашња зграда не одговара ни једном захтјеву. Друге је потребе у школским књигама. Прије тридесет година се говорило о српској граматици и читанци, по ову ни данас немамо. Узрок је у оскудници новчаној. Не треба да школу цијелимо него да концентришемо, и овдје ће нам бар ови заводи процвјетати. — И овима много треба, за то треба да ове потребе намвримо.

Др Н. Максимовић вели, да се не може сабору пребацити што се није и неће да побрине за тај завод. Подигнуте су препарандије у Награцу и Карловцу, а за цијело ће доћи предлог да се оснује и богословија, и сабор ће пригрлити га. Но питање је, да ли ће се подићи средњи завод. Он је са своје стране за начело. Али главно је питање — каквим средством да се подигне; онда је још питање гдје и какав завод. Епархијске скупштине морају допјети предлог за подизање и оснивање завода. А на ријеч једног посланика, да је то тешко учинити. У том погледу је она орган, који репрезентује јавно миљење.

Она се мора преслушати, а сазвати се може још на основу досадање уредбе. Она треба да изјави да ли је то жеља народа, какав завод хоће и на којем мјесту. Не треба се журити, јер и тако ове године већ не може бити. Јер док би се саставно професорски колегијум, док се разне ствари и учила набаве, таман да дође друга школска година. За то да зрчекамо до идучега саборског састанка, а докле да се учине сви предходни кораци. — Потпонамже предлог Васе Ђурђевића само с неким модификацијама. — Школски савјет је само био за то, да се подигне ђимназија и епарх. шк. одбор ријешити је да буде у Кореници и саставио је већ прорачун, по ком би она у први мах стала 9500 ф. а послје редовно 6500 ф. Саборски одбор је с погледом на прорачун задржао у евиденцији тај предлог, да кад буде средство, да се та ђимназија подигне. Држи да би распу прекинули, кад би увидели, да се та ствар мериторно не може сад ријешити, за то поднаша свој предлог, који гласи: »да је потреба, да се оснује један средњи завод у Хрватској и да се упутн српско-народно-црквени школски савјет да у споразуму са саборским одбором испита све околности и на основу егзистентних података идучем саборском састанку свој предлог донесе«.

А. Сандић Славни саборе! Приједлог поштованог ми пријатеља г. посланика Васе Ђурђевића на и приједлог г. посланика д-ра Максимовића не свиђа ми се, да ће захтјевану оправдану ову жељу Срба Крајинишника погодити, нити ствар ову унапредити, која као што вам је познато, потрза се већ толико година без коначног ријешења. Ја сам у том погледу за брз и пријекти лак и слободан само том предлози славноме сабору одмјерен приједлог и одлучан. Ја предлажем: нека славни сабор изволи одмах закључити, да се подигне средња школа српска у Горњој Крајини и то у оном мјесту, које средствима највећма на суерет изађе том подизању — народни школски савјет и саборски одбор нека се упутн, да се састарају и изврше тај закључак саборски. Потребу оваке школе у том нам тамо крају српском, славни саборе, увјерен сам, свишци признајемо; а за подизање школа треба средства, ни то нико од нас не пориче, и само запитати можемо и треба да запитамо: имамо ли за то новца и од куда? одговарам на основу, да се за таку школу не изискује више него у први мах девет а послје до 7000 фор. годишње, као што мало час чуемо, — на основу том одговарам ја: имамо ми за то средства из истог нам просвјетног фонда, из којег се троши и на остале сличне заводе просвјетне. Прије шест, седам година, кад је славни сабор, уз догаташње школе наше, још и нове заснивао, на и другим просвјетним смјеровима темеља ударао: стипендијама и г. д. ја сам онда најприје запитао у управи фондова, колики је интересе годишњи тог просвјетног фонда, и рекло ми се до 70000 фор. Исто тако и сад чинно сам прије овог мога приједлога и обавјештен сам, да тај приход и данас толики је и, кад би се интереси на зајмове тачно плаћали, био би тај приход годишње до 90000 фор. и по томе, иза подмирења припомоћи поједињем нашијем заводима просвјетним, и осим надржавања и других тада новооснованијех — претицала би знатна сума до 20000 фор. О тачности и нетачности уплаћивања интереса, и ко је тому крив, ил некрив, није

овдје пута говорити; биће зато прилике други пут и на свом мјесту. Ако дакле овај рачун стоји овако, као што сам ето обавјештен, онда, не замјерите ми, што вас питам: хоћемо ли моћи с образом изићи пред народ, ако не испунимо, и то што прије не испунимо ову оправдану жељу и припознату потребу тамошње нам браће Србаља? К овом додајем, да би згодније било и но мој приједлог повољније, да је овај предмет о подизању школе ове изнијет са расправом буџетном или бар ближе тој расправи — те би онда многу пошту на мање могли свести и помножене поште, као што чујем, пребрати и скрјити, ако већ не би ништа претекло од поменутог прихода просвјетног. Кад би ми поуздано знали, да ће први за овим састанак сабора састати се редовно, дакле на прољеће, онда бих још и пристати могао на приједлог г. посланика д-ра Максимовића; али зато нам је мало јемства по дојакешњем нашијем приликама и околностима (кад већ и сам околности морам да споменем) и ко зна, неће ли и ошет три четир године протећи до тога првог састанка нам. И тад би подизање школе ове одмакло још и даље, и било би много што шта, можда, изгубљено. Г. посланик Лазич вели није за подизање школе ове за то, што би се снага наша учевна растрзала и т. д. и што срјемска карловачка ђимназија и до сада прима, и од сада гостољубиво примаће синове тијех Срба крајинишника и помагаће им се да науке свршавају. Жао ми је, што тај разлог чух баш из његовијех уста и велим: не растрзава се снага гдје се умножава; примаће их и послје нач овдашњи просвјетни завод али далеко спремније и свјесније — јер ће овамо долазити, да наставе ил попуне, што су на дому свом већ започели. Високопросвјетни г. епископ Живковић пориучи будућност Карловцима, брине се за тај центрум, и периферију тога; њему је преча тамо богословија — признајем ја и ту потребу, и признајем да је сад преча нег тамошње нам препарандије, кад већ не могамо подићи онуд захтјеванијех двадесет школа својих и очувати до скорашиње вјероисповједне; гласају ја, кад буде, и за ту богословију, али ми је у овај мах ипак најпреча средња ова школа српска и то баш у периферији станишта нам овдје народа нашег. Да је тамо брат брату ми и драг и брат брату десницу својски братски пружа — не би онда потребе било данашњем приједлогу ово тројаком, или ако хоћете, двојаком — ја бар онда небих вам, славни саборе, своја приједлога поднашао. Ал по несрећи, жали боже није тако: тамо брат за брата неће ни да чује, а лијени језик српски узмеће у књижи својој ужасно — од буквара до највише књиже просвјетне! Тијем несазнавањем братскијем и кварињем језика нам хоће брат брата да обезмени и на своју га преруши. Тој навали ваља за времена бедем подићи, као што разложно наведоме и г. г. предговорници. Тај бедем рад сам ја, што прије да видим, док ме и ово мало вида очигњег оставило није! Јесте славни саборе, наука и просвјета опште је благо; она не зна за границе народносне већ прелази с народа народу и с језика једног на други и тамо у том крају има поприличан број мањи и већи просвјетнијех завода и Срби ученици могу науку поцрпети у тијема а нарочито у вишијема заводима. Но много је стало до почетка и првијех година учења код ученика, особито у највијем средњијем школама. Људи струч-

њаци и у опште искусени научењади признају ту истину: у основнијем и највијем средњијем школама ученик најбоље успијева учећи науку на свом матерњем језику. Истину је ову признао и велики један државник угарски (Деак) и призната је до некле и законом. Тај матерњи језик у тој средњој школи српској српски ће да буде и да пријечи, по могућству, квариње и варваришање. Та ће средња школа српска бити типа нашег вјероисповједног, и прилике дати ученицима да разберу за своје старе и да је повикао из народа свог. И кад Српче у школи до своје два наесте — четрнаесте године изучи се и изијешти свом лијеном језику српском, и разбере и слуби се са својом прошлосту и постанком — онда га ни небрат, још мање туђин не изметну и не превјери никад ни до вијека!

Славни саборе! ми саборишемо овдје, да сачувамо цркву своју и аутономију јој у земљама овим — и с једним и с другим народ свој. Народу је светиња име и језик — очувати и одбранити то баш ради цркве и школе и просвјете народне, јесте нам дужност највештаја. Не смјерам ја овим једним никуд на страну, већ тражим оно, што у том крају тамо по равноправности народној и братској икати можемо и испијемо. Влада пријечи нам српске препарандије тамо — с разлогом или по српској власти својој, нештам ја то сад; успријечи ли нам постанак и останак тој средњој школи српској, саобразој учевнијем планом и саставом себи равнима, онда ћемо бар потпуно знати на чем смо тамо у том крају сабратском и српском. Славни саборе! Признајемо ми сви пријекту потребу средње ове школе српске; ја сам, мислим показао да се има од куд подићи; одлагање до првог састанка, могло би подизање ово, ако и не смјести а оно бар у недоглед одмаћи — препоручујем дакле свој приједлог славном сабору.

Иса Павловић подупире предлог Васе Ђурђевића са модификацијом д-ра Максимовића. На примједбу Ђурђевића да би могло бити »обећање лудом радовање«, вели, да се већма боји празних закључака, који се не дају извести него празних обећања, јер да су они опаснији. Он није ни за једно ни за друго. Слаже се са др. Максимовићем да се пита за миљење епархијска скупштина, јер да не познајемо тако добро оне околности у Г. Крајини. Закључак епарх. скупштине да се школ. савјету преда, а овај ће онда са сабор. одбором поднијети конкретан предлог саборском одбору и с разлога, које је навео Лазич, на име што има и других потреба. — Нема ништа против тога да се зида у Карловцима ђимназија, само да не правимо закључке који се не даду извести. Саборски одбор нека реално шта је нужније. Зато је, да се цијела ствар повјери саборском одбору. Слаже се са др. Максимовићем.

Високопросв. Владика Живковић. Њему се чини, да оно, што жели Сандић, да је садржано у предлогу Ђурђевића и Максимовића. Кад се ови приједлози прима, да је онда задовољен и Сандић. О потреби и нужди мисли, да није нужно да говори, јер о њој су већ предговорници доста говорили, и јер је она са свим евидента. Вели да не ће заарети за разлоге Лазичеве да треба снагу концентрисати. Знајући да Карловци немају будућности, боји се да неби центрум остао изван периферије. Центрум је Горња Крајина, гдје је 1/3 Српства. — Није задовољан да се донесе приједлог само на основу статистичких података, него да се дода »и с обзором на буџет«. Кад се овај ријешити, онда тек да се може говорити о том, шта да се ради. Предлаже, да се предлози комбинирају и да се, као што је Ђурђевић рекао »основа«, а не предлог поднесе сабору; а у везираку д-ра Максимовића изостави »статистичких података« и метне »свију података«. Затим да се метне »једна средња школа у Горњој Крајини«.

Др. Мих. Полит вели, да управо не би појмио цио ток расправе, да нежа једне побуде. Питање није приједорно да ли треба такав завод; — у томе се слажу сви. Радује се јер су у томе једнодушни да је у Горњој Крајини Српство, да је тамо будућност. Али питање финансијално је главно; треба испитивати средства, којима ће се подићи завод. — Вели, да врло лијено звечи и одушевљава предлог Сандићев, али да изгледа као неки хисторон протерон, јер најприје се ваља побринути о томе, да ли се то може произвести. На прошлом сабору су доншени многи приједлози, али кад је дошло до изведења, видјело се, да се нема откуд. Финансијално питање пребити преко кољена није цијелиходно. Зато да се упуте шк. савјет и саб. одбор да они испитају на ком основу и којим средствима се то може извести. Рефлектује на пристајање Владике Живковића уз Ђурђевићев израз »основа« рече, да кад се донаша основа, онда се већ претпостављају и средства којима се она може остварити, а у предлогу може бити о њима тек говора. — Да се изриком каже, да овај сабор увиђајући потребу, упућује шк. савјет и саб. одбор, да о идучем саборском саставку поднесу предлог.

Листак „Гласа Црногорца“.

ОХ, ПЈЕСНИЧЕ!

Ох, пјесниче! сјетна срца
Обалом се морском шећем:
Чае на л'јево час на десно
Очи свраћаш, столам крећеш!...
Све ти поглед на се мами:
Ам' тичица, цвјетак тамо,
Овде лештир шаренасти,
А рибница' мр'јес овамо;
С ове стране благ заладак,
С оне ст'јење вилловито,
Које куна златним зрацим
Јужно сунце јасновито;
Одовуда рика вола,
Мук јунице и телад,
А одонуд блек умилан
Руње-овце и јањад;
Оагор св'јетли и прозрачни
Лук небесног модрог свода,
Доље море, ће огледа
Свој раскошни крас природа.
Све ти поглед на се мами,
Све те својим мљем дира;
Ал' ти нујан свему шанеш:
»Ох, дајте ми, дајте мира!
»Ваши чари већ не могу
»Да занесу ово око,
»Да засладе ову душу
»Огорчену предубоко;
»Јер све ми се робљем чини:
»Тица, цвјетак, лештир, риба,
»Небо, сунце, брдо, море,
»И све што се земљом гнба,
»Док је моја домовина
»У туђинске ланце енета,

»Док јој стоји иза врата
»Окрутница туђа пета. —
»Она робље; — све је робље;
»Груд ми исту ропство тишти;
»Она влаче: — чини ми се,
»Сва вас'јона с њом да пшшти...
»Па и саму моју лиру
»Напустили давор-звучи;
»Чам њу дирнем: — са жица тој
»Отисну се тек жауца. —
»Јауци су ти ужасни:
»Проблајају преа тако,
»Да у њима гњев ускипи
»Кључевито као пако...
»Гњевна преа узму клети,
»Оштар удес, који не да
»Мој завичај да с' отресе
»Црне хрће, црних б'једа. —
»Ој, немили угњетачи,
»Мога дивног родног краја,
»Мога гњезда соколова,
»Мога дома, мога раја!
»Бог народа', с врх небеса'
»Гледа... пшше, злоће ваше:
»Па зар једноч ди' се неће
»Да освети ране наше?...
»Он, — правичу који љуби,
»Зар оклопит може уши
»Да не чује, какав чемер
»Мученике тужне гуши?...
»Да не чује, вању крви
»Из тнеуће тнеућ гроба',
»Без милости подављених
»Ил' поклавних сивих роба'?...
»Вртљиво је коло ребе:
»Пеко с виса нада ниже,
»Пеко крене да се опет
»У висину с дола дбже. —

Вавилону и Илиу:
Једва данас нађеш трага;
А Атини, — ће је понос?
Ће л' негдашња Риму снага?...
Били... сјали: — миновали...
Иза старих никли нови,
Младим силам опасани
И народи и градови.
Па зар украс домовини,
Само мојој, неће сванут?...
Зар ли сунце л'јепе ереће
Њо ми дигло неће гранут?...
Да заблеста ка' звјезда,
Јасна звјезда преходница:
Ведр чела — срца смјела,
Муње-ока, ватре-лица;
Да на углед св'јету стане,
Ка' зрцало дивне дике:
Умљу, знају и вјештини
Гојех врле гојенике. —
А доглен ће лира моја,
Жалостиво ка' да плаче,
Спат клетву на опоре
Свога дома угњетаче.
Од срца ће клетва мћи;
Једа своме Богу стигне:
Па га гане, — да и моју
Домовину с праха дигне!
Дигне с праха: — и високо,
Ка' свој Сион вијне к слави,
И отме је из чељусту
Досадашњој заборава!...
Хоће Бого: — ваља хоће; —
Јер правичност од нег' тражи:
Да понизи угњетаче,
Паћенике да осважи. —
1879.

Ј. Сундичић.

Иса Пирвић неће да говори ону жељу и потребу једног вишег завода у Крајини, јер су о њој већ доста говорили. Вели, кад би Сандићев предлог усвојио, да се ствар не би унапредила. Забадава се сабор. сдбор упућује. Он не може измишљати нове изворе, нити уквинути који завод док од сабора за то не би добио дозволу. — При састављању предлога за будући сабор. састанак у тој ствари морају се узети у обзир и све просвјетне потребе. — Траже се и други још заводи. Па кад је тако, не може се на уштрб једне потребе неговати друга. Која је нужнија, та да се прихвати. Усваја предлог д-ра Максимовића, али с додатком, да шк. савјет и саб. одбор донесе предлог не само на основу статистичких података, већ да се узму у обзир и све просвјетне потребе.

Беговић изјављује, да му је мило што су толика лијепа ријечи пале у корист подизања ђимназије у Крајини и вели, да није те ријечи забљажено на папир, него их је у срце смјестио, да их своје народу каже. Финанцијално питање треба ријешити. Сабор од 1864 и 65 да је вотирао у дотадију крајишког свештенства 7000 фор. као приносоћ. Но ова субвенција није сва издавана. Откуд су дакле трошили? Настала је дакле солидарност међу општинама. Општине од Огулина до Јасе су трошиле највише, а из неприкосовиног фонда најмање се давало. Вели, да је за 10 година уштеђено за тај фонд 30000 фор. Ово је капитал и мал те не би могли из њега задовољити потреби. — Вели, да није за то да се ђимназија диже као бедем за обрану. Он се не боји надувености страсти непријатељске, коју сматра као раскинуту снагу, пред којом је сигуран, да неће тамошњи Срби ни оком тренути, него за то да се подигне, да се благоурођава душа и ум и свијест; да онај народ, који је код коза питом, буде питом и у салоницама. Дакле не од страха. Што се тиче чистоте језика, вели да се и у Загребу сада преврштава српски језик. Он је за то, да се упути шк. савјет да узме све у комбинацију па да смјелије приступи рјешавању питања како, где и колико школа да се подигне, те да до идучег састанка донесе предлог, и да се народ не мучи обећањем, јер би могао малаксати, што он не жели да буде.

Васа Ђурђевић мијења свој предлог. Изоставља мјесто Глина и замјењује са «мјесто најгодније». Остаје при ријечи «основа» јер је то баш нарочито рекао јер претпоставља и сретства, и јер тим даје сабор. одбору повода, да размисли и о финансијалном питању, и кад буде га ријешено, онда ће подијети основу на расправу. Мјесто реална нижа ђимназија, усваја «женска школа».

Др. Максимовић вели, да послје учињених горњих измјена, предлог Ђурђевићев и не постоји. Препоручује свој предлог са допуном Пирвићевом, јер је већма акцентуисана потреба и лежи гаврава, да неће предлог остати на папир, него да ће се и остварити.

А. Сандић Г. посланик д-р Ника Максимовић показа нам, како измјенама управо нестане конкретни предлог пријатеља ми г. Васа Ђурђевића, и ја бих по томе имао проговорити само оним предговорицима, који пристају уз предлог д-р Максимовића. Предлог мој разликује се од Максимовићевог нарочито одмјереношћу и по времену. А као што се разученошћу и исправцима и измјенама, излиза ето приједлог г. Ђурђевића, бојим се ја, развлачењем да не буде тако и са самом овом ствари, и за то препоручујем свој приједлог; и не бих ништа више говорио. Али једно је још, што не могу прећутати. Г. посланик прота Беговић лијепо вели: није он да се гимназија тамо диже, да буде бедем за обрану. Не боји се он тамо надуности и страсти непријатељске, пред којом, вели, неће Срби ни оком тренути. Не од страха, велим ја, ради смо ми подићи тамо ту средњу школу. Нијесам ја на страх ни помишљао; ко ме зна, знаће да ја нијесам плашљив, и за тај страх, који г. прота Беговић мисли, велим ја: страха же тога и ничег не бојим сја! Нијесу Срби никад и нигдје кукавице били; као јунаци дођоше они овамо, да на ново мјесто ухвате против Турчина. Нијесу они бедме дизали од страха, него су шапачени српски сигурани само огњишта им и станишта, док су они излијетали на непријатеља. Са бедма, који ја што прије видјети желим, свијетлије тлајем боље луч просвјете, и племените душе, ум и свијест, тамошњим Србима по жељи г. посланика Беговића, и свију нас без разлике. Толико и на то.

Глас се. Већном се прими предлог д-ра Максимовића са допунама владике Живковића и Исе Пирвића.

Чита се извјештај о школама у Горњој Крајини.

Др. Максимовић вели да је још од 1865 г. дао претставку цару да се може 20 школа издржати у Крајини са субвенцијом од 40000 ф. но да је претставка одбијена. У данашњим околностима, вели, да можемо тај извјештај упути школском одбору, који има донијети предлог о

школама у Крајини. — Предлог се тај прими.

На дневни ред дође предлог за уредбе свештенства.

Извјештај прота Бранковићеве, да је предлог већ био изнешен, пошто се у ђенералној дебати одбацно, то је одбор од 15 лица начела питања још једном претресао. Извјештава, да је тај одбор остао при истим начелима, само се у I. дијелу §. 10. измјенило тако да су парохиј. помоћници добила права да буду равноправни пароси, а у Горњој Крајини лични помоћници. Тако исто и у уредби за дотадију примљена су стара начела. За то препоручује, да се ова уредба прими за основ специјалне дебате.

Др Илија Вучетић мисли, да и ако би био примљен овај предлог са измјеном, да не би могао служити као основ специјалне дебате. Измјена је битна; те кад би и парох. помоћници били пароси, то да се мора цио I. дио измјенити, јер се говори о одношају између пароха и помоћника.

Бранковић тврди, да и ако је §. 10. промјењен, да не мора бити друге промјене. (*Застава*).

Политички преглед.

Поред непрекидне препирке о томе, да ли је збљга углављен савез између Аустро-Угарске и Немачке и ради чега је углављен: да ли само за обрану или још можда и за нападај, да ли је углављен у форми правог уговора или само протоколарио — поред те препирке, која се води по новинама и никако неће да престане, доста пажње заслужују вијећања државног сабора аустријског, у којем се прошле недјеље савјетовало у ојема кућама о адресама. У горњој господској кући одржала је побједу странка уставовијерна; у доњој посланичкој странка еједињене деснице, у којој су народњаци, клирици и конзервативци спојени. Занимљива је била у господској кући она сједница, када се имало гласати о адреси; кућа је била дунуком пуна не само од заступника него и од осталог љубопитног свијета, који је дошао да сазна исход гласања. Међу заступницима налазила су се и три брата царева, велике војводе Лудвиг, Виктор и Албрехт, који су гласали против адресе уставовијерца. То, што су и сама брата царева, који иначе скоро никад не долазе у господску кућу на вијећања, овом приликом дошли да гласају, сматра се с уставовијерне стране као нека пресија на остале чланове ове куће у корист министарства и конзервативне странке. Па при свем том, што су велике војводе гласању присуствовале и што је пред гласањем министар Тафе дао изјаву пуно помирљивог духа, ипак је већина куће гласала против адресе оне странке, на којој су били велике војводе и министарство. Велике војводе удаљили су се из дворане, чим су сазнали исход гласања. Овај исход могао би се у сваком другом случају сматрати као пораз министарства, но Тафеево министарство изјавило се је још унапријед, да оно није министарство ниједне партије него да је оно ту ради помирења, и по томе оно се није осјетило ни најмање уздрмано исходом овога гласања. Шта више, сам Тафе, кад је видио на којој је страни већина, гласао је с већном, дакле за адресу против које се сам изјаснио прије неколико тренутака. За овакав исход гласања има много заслуге старац Шмерлинг, који се свом силом унео да одржи своје чедо „фебруарски устав“, који је давас, дакако, већ са свијетом отрчан, но њему је и такав мисо тога ваљда, што му је он отац бис. Кривице има доста и до самога министарства, које још никако неће да уније с бојом на сриједу; кад би то учинила влада садашња, онда би она лако могла турити у господску кућу неколико својих поузданих једномисленика (као што су и до сад радиле све владе аустријске), и тада би она и у господској кући имала за се већину. Но Тафеево министарство неће ни да је риба ни месо.

У посланичком дому такође је гласано о адреси и примљена је за подлогу специјалне расправе она основа адресе, коју је подијела странка еједињене деснице. Том приликом држала су бесједу знаменити говорници с једне и с друге стране. Значајна је бесједна грофа Хохенварта, који се показао као прави државник и — јамачно као будућа глава министарства. Као свагда, он је говорио хладним, умјереним тоном, који не врјећа никог, а изложио је своје мисли потпуно складно са програмом који заступа. Врло вјешито умно је да притаја све претензије народњачке и државоправне, које би га могле много проноспирати и отуђити га од многијех. На против, у толико јаче настакао је начелну страну с конзервативних права, изјављујући се за конзервативни правац у свијема гранама државног живота. Уједно је изјавио, да ће он и његова странка овом министарству, докле год буде стојало на земљишту означенога програма помирљивости, свагда своју помоћ указивати. У опште може се рећи, да на странци де-

спиде, која је у посланичком дому у великој, влада дух умјерености и помирљивости, што се за противну уставовијерну странку, за сада бар, никако не може рећи.

Обје основе адресе, те су примљене у горњој и доњој кући за подлогу специјалној дебати, разликују се међу собом само у означењу становишта које једна и друга заузима према неким државоправним питањима, чему је повод дало оно мјесто у пријесточној бесједи царевој, гдје се говори о уласку Чеха у државно вијеће.

* * *

Као што нам телеграм из Софије јавља, бугарска народна скупштина отворена је пријестоним бесједом у којој књаз Александар изјављује благодарност руском цару као ослободиоцу Бугара, и увјерава представнике бугарског народа о симпатијама које је при посјети разијех јевронскијех дворова свудијех нашао према бугарском народу. На пошлетку изјављује, како Бугарска стоји у пријатељским односима према еједињим државама: Србији и Румуњској.

Избори за бугарску народну скупштину обављени су, како у бугарским новинама налазило, доста бурно. Исход није онакав какав се није очекивао. Судећи по толиким држанам зборовима, у којима се изјављивало незадовољство са постојећим министарством, и по оној великој граји, коју су дизали радикалци по новинама и иначе, могло се очекивати, да ће радикалци добити већину на скупштини. Но испало је противно. Радикалци су у многим изборним срезовима подлегли, и од 78 кандидата, које су они поставили, продрло их је једва 20. Конзервативци су велику већину добили, и данашње министарство имаће, ако се међу тиме друго што не догоди, бар за три године већину скупштине уза се. Ако се хоће да дозна узрок овом неочекиваном догађају, онда га ваља тражити у наредби министра унутрашњих послова, који је у течају потоних недјеља све начелнике, који припадају радикалној странци и које је још кнез Дондуков поставио, отпустио и замјенио их људма конзервативних начела, који су се свом ревносту заузел за интересе владине. Како гувернер трновски, д-р Хази-Мича Пачев, тако су и остали новинаменовани начелници с мјеста распустили стара општинска вијећа и привремено нова наименовали. Министар унутрашњих послова све је то одобрно с тим додатком, да ће се од сада само кмет бирати у свакој општини, а остале чланове општинскога вијећа именовати влада. Том наредбом, која је учињена порад опасности што пријети постојећем поретку, укљонени су сви мјеродавни фактори радикалне странке с оних мјеста, на којима су могли најјачи уплив чинити, и утрт је пут конзервативцима да убу у сва изборна тијела. К савршеној побједи ових пошљедњих допринијела је пак много и необична тактика радикалаца, који кад су видјели да ће пропасти удрише сви у пасивну опозицију и дадоше савјет својим присталицама, да се према избору пасивно владају. Овај савјет послушан је најгачије, јер при изборима дође једва једна четвртина, на некијем мјестима једва једна седмина бирача на биралиште. У самој пријестоници Софији, гдје излазе толики листови и гдје политичан живот најснажније бруји, од 2020 бирача дошло је на биралиште само 300. И тако ће радикалци бугарски у првој бугарској народној скупштини слабо што важити, у толико више, што су вођи њихови, Каравелов и Славјејков, у својим изборним срезовима тек с тешком муком и, како се каже, не без учињених незаконитости продрли. С тога се нашло министарство побуђено, да њихове изборе уништи, при свем том, што само скупштина има право да незаконите изборе уништи. Но скупштина ће, без сваке сумње, ову уништавајућу наредбу министарства одобрити.

Што се тиче осталих народности у Бугарској, оне су, како «Полит. Којесп.» јавља, слабо учествовале у изборима. Скупштина бугарска састављена је скоро из самијех селака.

Домаће вијести.

Цетиње, 26. Октобра.

— У прошли уторник стигао је амо, у пратњи својих секретара и ишара, г. Халид-беј, вредни посланик отоманске порте при двору Његовога Височанства Књаза. По што се г. Халид-беј сјутрадан одморно и учиниво уобичајену посјету нашем министру спољашњих послова, имао је част, у четвртак на по дне, по постојећем церемонијалу, учинити у двору званично представљење, на којем је предао своју кредитиву Њ. В. Књазу. Ајутанат Његовога Височанства г. Благо Петровић пошао је са четири књажевска тјелохранитеља у стан г. Халид-Беја и допратио га у двор, пред којим га је чета тјелохранитеља упарађена дочекала и поздра-

вила. У великом салону Њ. В. Књаза, окружен својим достојанственицима, дочекао је и примио г. Халид-беја.

Г. Халид-беј предао је Њ. В. Књазу своју кредитиву овиме говором:

«Ваше Височанство! Част ми је подијети Вашем Височанству писма, којима је Његово Царско Величанство Султан, мој узвишени Господар, благоволио акредитовати ме код Вашег Височанства као Свога напредног посланика и пуномоћног министра.

«Извринујући наредбе, које сам примио од Високе Порте, ја ћу настојати да се подрже и утврде односи доброду суејства који ваља да постоје између Царства Отоманскога и Књажевине Црногорске.

«Нека ми допусте Ваше Височанство, да изразим надање, да ће ми испуњавање тога задатка бити олакшано високим благовољењем Вашег Височанства и добром вољом Ваше владе.»

На то је Његово Височанство Књаз одговорно:

«С великом и искреном радошћу примам Представника Његовог Царског Величанства Султана, и ја Вам, Господине Посланиче, благодарим на лијепим ријечима које сте ми казали о цијели Ваше мисли. Будите увјерени, да ја од своје стране ништа не желим толико као да се успоставе искрено-пријатељски односи између моје земље и Царства Отоманског. Ја се радујем са избора који је благовољело учинити Његово Царско Величанство у првом Представнику Високе Порте код мене и молим Вас, Прузвишности, да се не сумњате о нашим најбољим расположењима односно Вас.»

Иза овога Њ. В. Књаз се за неколико врло љубазно разговарао са г. Халид-бејом и представио му присутну господу као што је и Халид-беј имао част представити Њ. В. своје посланичко особље а по томе био је Халид-беј испраћен у свој стан истајем начином као што је био допраћен.

Тога дана у вече био је нови посланик у двору на теју, а пресјутра на вече даван је њему у част велики објед у двору.

— Данас, на Митров-дан, прослављен је имен-дан Његове Свјетлости, Књажевине Мирка. Служба божја, скопчана с благодарнењем, одслужена је под чинодјејством Њ. Високопросвештенства г. Митрополита у оvd. горњокрајској цркви. Присутствовало је Њ. Височанство Књаз са мнозином државнијех достојанственика и осталог народа.

— Ове недјеље стигли су из Скадра на Цетиње представници: енглески г. Грин, францески г. Дере и талијански г. Дурандо. Тако се сада, с руским, аустро-угарским и турским, сви представници странијех сила у Црној Гори налазе на Цетињу.

— Данас је почео, уз јаку грмљавину, падати обилат снјег. Ако овако који дан потраје, биће га поврх паса.

Књижевне вијести.

Прошле недјеље стигле су нам на приказ ове књиге:

Изуостање по Новој Србији, пише Сретен Л. П. Издање Српске књижаре Браће М. Поповића у Новоме Саду. Нови сад. Штамарија А. Пајевића. 1879.

Царев Гласник. Од Москве до Иркутска. Роман у двије књиге. Написао Јулије Верно. Превео Сава Петровић. Књига прва и друга. Издаје Српска књижара Браће М. Поповића у Новоме Саду. Штамарија «Српске народне задружне штамарије.» 1879. — Ово је од «Библиотеке за женску свијет» свека десета и једанаеста. Само име Јулија Верна довољно је да свакој препоручи ову књигу.

ТЕЛЕГРАМИ „ГЛАСА ЦРНОГОРЦА“.

БЕЧ, 20. Октобра. — Иза помирљиве расправе, сходно жељи владиној, примљена је у посланичком дому основа адреса по приједлогу већине са 176 против 162 гласа.

БЕРЛИН, 20. Октобра. — Предрачуни поднесени посланицима показују мањак од 56 милиона, који се има покрити зајмом. Главни надзорник артиљерије Подбјелски напрасно умрбо.

АТИНА, 21. Октобра. — Отварајући комору краљ у бесједи својој потврђује, како Грчка стоји у добрим одношајима са силама, и како се влада труди да се изведе рјешења берлинскога конгреса односно Грчке. Велики интереси пограничњих држава као и помоћ сила потписница допранијеће да буде добар крај преговорима које Грчка води с портом. По у исто доба Грчка ваља да се побрине за устројство војске.

ПАРИЗ, 22. Октобра. — «Агенција Хавасова» јавља из Цариграда, како је посланик енглески захтијевао да се сјеста изведу реформе у Азији,

да се ђанлармерија устроји под Бакер-
нишом и да се изда политична амнестија.
Још се ту вели, како је предао улти-
матум ако порта негово захтевање
одбије, да ће збацити султана и по-
ставити му за наследника брата не-
гова Рехад-ефендију, који ће стојати
под тугорством Францеске, Инглешке
и Аустрије. Русија кажу потпомаже
порту.

СОФИЈА, 22. Октобра. — У
пријестолној бесједи потврђује кнез,
како је код цара ослободилоца и на
дворовима осталијех великијех сила
добио увијерање о симпатијама за Бу-
гарску, изриче дубоку благодарност
према цару, увијерава о пријатељ-
ским одношајима к Румунији и Србији
и оглашује више законскијех пројеката.

ЦАРИГРАД, 25. Октобра. — По
што је Салисбери примио од посланика
Мусуруса увијерења да ће се искане
реформе извести, тргнута је натраг
наредба по којој би флота инглешка и
мала отићи под Цариград.

Порта је наредила, да се Црној Го-
ри формално преда округ гусињски.

ЦАРИГРАД, 26. Октобра. — У
слијед објашњења између Салисберија
и Мусуруса флота инглешка добила је на-
редбу да се не креће пут залива Вурла.

БИОГРАД, 26. Октобра. — При-
временни трговачки уговор између Белгије
и Србије потписан.

БЕРЛИН, 26. Октобра. — Ново-
сти о одступу Штолберга и о премје-
штању мношине посланика ивјесу исти-
ните.

СВОМ МИЛОМ ДРУГУ

ШИРУ БЕРБЕРУ

умрлом 19.31. Октобра 1879 у XVIII.
години свог живота.

Пошто тужна остарала мајка
Одъвнн те на крлоу своме
До зрелости и момачког рза,
Те 'но на те на замјену милу
И потпору то тропуло жиће
Ослањати поче...

Тебе неста!

Са простора земаљскога круга
Лака крила одијеше душу
Кроз вјетне на небеса плава
Пред вјетне свијетлијем трном.
Оста мртво у наручја т'јело
Старе твоје узв'јељене мајке;
Око њега окупљена својта,
Пријатељи, браћа, познаници,
Да распуклом од жалости душом
И потоњу љубав ти укажу!.. —
Брате, Широ, ти сунашце зашло,
Угуљена искро наше наде
Ти умрије! — ама љубав жарка,
С' ком си браћи надојио груди
Вјечно живи.

Она ће не сама

И на томе загрлити свјету,
А на овом из дубина тужних
Поврх маха жалости вапња:
О! тамо ти Бог да' добра свака,
А овђе ти, брате, земља лака!
У Котору.

Друштво „Јединство“.

КЊИЖЕВНИ ОГЛАС. *)

Будући да до сада немамо на срп-
скоме језику историје великога нам брад-
кога народа рускога, то сам се ја рије-
шио те недавно почео преводити »Пето-
рију рускога народа« добро позна-
тога рускога историографа Д. Иловајскога.

У нашој књижевности у опште тако
је мало, до сада, писано о Русији и ру-
скоме народу, да ће се, мислим, у наше-
му читалачкоме свијету наћи доста мали
процент таквијех људи који што год оп-
ширије знаду о стању и животу ове на-
ше браће. Колико је пак корисно да
наша читајућа публика има у руке књигу
из које ће се моћи упознати са развићем
и животом ове велике и брацке нам сла-
венске државе, на коју се, у тежињима
часовима нашега народнога живота, врло
радо ослањамо, то ће, без особенога об-
јашњавања, сваки добро знати и, мислим,

*) Молим поштована уредништва књијех
листова, да овај оглас прештапају у својијема
листовима.

да важност томе неће нико одказати. За
то се ја и надам да ће овај мој превод
наћи доброга одзива код српске публике.

Превод ће бити сасвијем готов до
почетка Маја 1880 године, а тада ће за-
висити од наше поштоване читајуће пу-
блике када ће бити наштампан.

За сад налазим за нужно тек ово-
љико проговорити, а кад књига сасвијем
готова буде, тада ћу јавити другијем огла-
сом.

У Петрограду, 12. Октобра 1879.

Марко Драговић.

П О З И В.

Члапови редовни Читаонице Цетињске
позивају се овим учиво, да изволе у
недјељу у 3 уре по по две доћи у
скупштину ради рјешења неких пред-
мета, који одлагања не трпе

Цетиње, 26. Октобра 1879.

УПРАВА ЧИТАОНИЦЕ.

О Г Л А С.

Штампарија Ј. Павловића у Сремским Карловцима

снабђевена са два ручна преса, црјелим
прибором штампарским и су 50 цената
разноврсних слова, старијех и новијех, по-
највише ћирилицких, може се купити за
1200 фор. а. вр.

Штампарија је згодна за какву мању
варош.

Ради даљих услова ваља се обратити
или самом имаоцу штампарије на Цетиње,
или Кости Павловићу трговцу у Сремским
Карловцима. (5—5).

НОВЕ КЊИГЕ.

- ОРАО, велики илустровани ка-
лендар за годину 1880 . . . а. — 50 н.
ЦАРИЊ, мали календар са сли-
кама за годину 1880. . . — 20 н.
ТАЛИЈАНСКА СЛОВНИЦА за
почетнике од д-ра Адолфа Му-
сафије, приредио Шврљуга. . . 1. 80 н.
РЈЕЧНИК ТАЛИЈАНСКО-СРП-
СКИ од Парчића. . . 3. 50 н.
РЈЕЧНИК СРПСКО-ТАЛИЈАН-
СКИ од Парчића. . . 3. — н.
ИЗЈАШЊЕЊЕ Св. ЛИТУРГИЈЕ
од Николе Ђ. Вукићевића. . . — 60 н.
СПОМОЋНА КЊИГА за разјаш-
њавање црквеног појања од
Н. Ђ. Вукићевића. . . — 50 н.
НАУК О ГЛОБУСУ, кратак, за
српске основне школе, П. из-
дање. . . — 10 н.
ИЗАБРАНЕ ПРИЧЕ. Дарак до-
број дјечи. Приредио Владимир
Красић. . . — 20 н.
ДЈЕЧКО НА ХЕЛГОЛАНДУ.
Приповијетка за младеж од Ф.
Хофмана. . . — 35 н.
ПЈЕСМЕ скупљене Ст. Влади-
слава Каћанског. . . — 80 н.
ЦАР ЛАЗАР, у народним пјес-
мама, са сликом његовом. . . — 20 н.
МИЛОШ ОБИЛИЋ у народним
пјесмама, са сликом његовом. . . — 20 н.
ШАРЕН СВИЈЕТ, за малу
дјецу. . . — 10 н.
ПРОНАСТ ЦАРСТВА СРПСКОГ
на Косову у народним пјес-
мама, са сликом: »Бој на
Косову«. . . — 20 н.
НАСТАВА У ЗЕМЉОПИСУ, за
II. разред основних школа, на-
писао Св. Милетић. . . — 35 н.
ЧОВЈЕЧИЈЕ ТИЈЕЛО и њего-
ва њега, за учитељске и ви-
ше дјевојачке школе по дру-
Боку и другима написао Ми-
та Петровић. . . — 60 н.
ОСНОВИ ФИЗИКЕ за више
разреде народних школа, ви-
ше дјевојачке школе и средње
заводе написао Мита Петро-
вић (са 47 слика). . . — 50 н.
ДЕКЛАМАТОР. Збирка српских
и хрватских пјесмама за де-
кламовање. . . — 60 н.
БИБЛИЧНЕ ПОВЈЕСТИ новог
завјета у библијским ријечима
за дјецу написао Никола Ђ.
Вукићевић. IV. издање. . . — 40 н.
БРЂАНИ, историјска припови-
јетка Ермана-Шатријана, с
францеског превео М. Ђ. Гли-
шић. . . — 80 н.
ПЈЕСМЕ ЛАЗЕ КОСТИЋА, I. и
II. . . — 1. 80 н.
ЗАО ДРУГ, приповијетка за

- српску младеж, од Петра Де-
спотовића. . . — 20 н.
СЕОСКИ РОМАН од Каролине
Свијетле. . . — 75 н.
ПОУКА О КУЋАРСТВУ, за уч-
итељске и више дјевојачке
школе, као и за домаћу по-
требу, са предговором од М.
Петровића. . . — 50 н.
ПРВА НАСТАВА У ВЈЕРИ за
I. и II. разред. . . — 10 н.
ПРОСТРАНИ КАТИХИЗИС пра-
вославне цркве. I. и II. напи-
сао Никола Ђ. Вукићевић. . . — 30 н.
СРПСКА ГРАМАТИКА за уч-
теље III. и IV. разреда изра-
дио Мита Петровић. . . — 50 н.
ПОСТУПАК при настави у обич-
ним разломцима за 4. разред
основних школа написао Св.
Милетић. . . — 40 н.
ПОСТУПАК при настави у де-
сетичним разломцима за ос-
новне школе написао Св. Ми-
летић. . . — 40 н.
ДЈЕВОЈАЧКИ СВИЈЕТ. Књига
за одрасле дјевојке. Написао
Мита Петровић. . . 1. — н.
РОМАН сиромашна младина од
од Октава Фељета. . . 1. — н.
КОЧИНА КРАЈИНА. Историј-
ски роман од В. Ђорђевића. . . 1. — н.
БАШТОВАН, или кратка наста-
ва о обдјеловању зелени и
дрва, написао Павле Бибић. . . — 80 н.
ПРАВИЛА Св. АПОСТОЛА од
Н. Милаша. . . 1. — н.
ГЛАСНИК СРПСКОГ УЧЕНОГ
ДРУШТВА. Књига XLVII. . . 1. 20 н.
РЈЕЧНИК ЊЕМАЧКО-СРПСКИ. . . 3. — н.
РОБИНСОН КРУСЕ. . . — 70 н.
ЦАНЧЕВАЦ. Календар за народ
за преступну годину 1880 (са
више слика). . . 30 — н.

Цетиње, 26. Октобра 1879.

Књижара Ј. Павловића.

О Г Л А С.

Шпедиционарска и комвенонарска
радња Ј. БАНАТОВИЋА у Бечу
(I., Grashofgasse 4.) препоручује се за
набављање сваковрсног еспапа из првих
извора, као и за подвоз еспапа жељезни-
цом и паробродом са врло умјереном
хасном. (1—20)

!! Чуј, види, па се чуди !!

Разне предмете од британског сребра,
што смо их примили из једне масалне
инглешке фабрике, продајемо по сваку
цијену или боље рећи

скоро за бадава

За готов новац или уз наплату о-
билежне цијене дајемо свакоме слиједиће
предмете за четвртину од праве вриједно-
ети и то:

- 6 комада жлица за јело и 6
жлица кафених најфиније врете,
прије 6 фор. сад. . . 1.75 н.
6 комада ножева са инглеш-
ким сјечивом и 6 виљушача, свега
12 ком., прије 12 фор., сад. . . 2.80 н.
1 ком. кутлача, прије 4 ф., сад. — .90 н.
1 комад кутлача за млијеко,
прије 3 фор., сад. . . — .60 н.
6 ком. рашлица најфинијих,
прије 4 фор., сад. . . — .70 н.

Ван тога елегантни чираци од пара
1 фор. — 1.50. — 2 фор. — 2.50. —
Служавника по 50 н. 75 н. 1 фор. 1.40. —
Кандлица за кафу или чај по 2 фор. —
2.50, — 3 фор. — 4 фор. — Кутија за
шећер по 2 фор. — 2.50, — 3 фор., —
3.50 — 4 фор. — Карфиндла по 2.50, —
3 фор., 3.50, — 4 фор. — Чашица за јаја
по 20—30 н. — Шола за чорбу са слу-
жавником 1.80, — 2.20, — 2.75. — Цје-
дила за чај по 25 н., — 35, — 45, — 55
новч. — Сланика по 50—60—70—80 новч.
— Кутијца за бибер по 40—50—60—70
новч. — Кљештица за шећер по 30—40
60—70 новч.

За чудо јефтино

За фор 6.65 н. добијају се слиједиће
40 комада:

- 6 ком. ножева са инглешким сјечивом
6 ком. виљушача од једног парчета
6 ком. жлица за јело
6 ком. жлица за кафу
6 ком. растлова
1 ком. кутлача за чорбу масивна
1 ком. кутлача за млијеко масивна
6 ком. вијеторја служавника инглеш-
ких финијезијских
2 ком. свијетљача салонских
40 ком. Сви ови предмети су од

најфинијег британског сребра са марком:

„Echt Britannia“ снабђевенп, вјечито
бијели и без разлике од правог сребра
крз 25 година, што се и гарантује.

За доказ, да овај мој оглас

није обмана

обвезујем се овим јавно, да ћу све матраг
примити, што се неби допало. Ко дакле
жели да добије доброг и солидног еспапа
без преваре, нека се обрати на

L. NELKEN,

Britannia-Silber-Depot Wien

VI. Mariahilferstrasse N.ro 45.

Нека се сваки пожури са наруџба-
ном, пошто ће скоро бити све продато.

(7—12)

Велико изигравање капитала

државом ујамчено,
при којем се за неколико мјесеца
8,970,000 марака
добити могу, а главни је добитак
400.000 марака,

уз то

1 по 250000 мк.	24 по 10000 мк.
1 по 150000 »	5 по 8000 »
1 по 100000 »	2 по 6000 »
1 по 60000 »	54 по 5000 »
1 по 50000 »	6 по 4000 »
2 по 40000 »	65 по 3000 »
2 по 30000 »	213 по 2000 »
5 по 25000 »	2 по 1500 »
2 по 20000 »	1 по 1200 »
12 по 15000 »	631 по 1000 »
1 по 12000 »	и т. д.

За ову велику и згодну новчану ло-
трију, која је државом ујамчена, пре-
поручујемо за I. одјељење

$\frac{1}{2}$ оригинални лоз по 3 фор. 50 п. а. вр.
 $\frac{1}{4}$ оригинална лоза » 1 » 75 » »
 $\frac{1}{8}$ оригинална лоза по — » 88 » »

Ми издајемо само оригиналне лозове
и шаљемо просекте бесплатно да
се сваки напријед може увјерити.
Поруке уз готов новац или уз ри-
валсу примају се до

1. НОВЕМБРА

Поруке са стране извр-
шују се тачно и савјесно.

О нашој фирми, која постоји има већ
по вијека, може се свако раснијати код
ма које овдјешњег трговца, консула,
или ма које банке. С повјерењем ваља
се обратити потписаној фирми, којој је
продавање оввијех лозова остављено. Зва-
нична листа о добитцима разаслаће се
одмах по рјешењу.

Препродавци добијају што већу
провизију.

J. FREUND & CO.,

Bank- und Staatspapier-Geschäft,

постављени главни колект. лотрије вој-
воде Брауншвајшког и вароши Хамбурга.
Hamburg, Neuerwald 94.

(2—20).

ПОШТАРСКИ

ЗИМЊИ РАСПОРЕД

поласка и доласка пошта, од данас до
свршетка Септембра 1879.

ЛИСТНА ПОШТА полази са Цетиња
у понећелак, у уторак и у сриједу. Пре-
давање до 10 и по ура у јутро.

Долази из Котора у уторак, сриједу
и четвртак. Раздавање у 8 ура у јутро,
ако пароброд стигне на вријеме.

ДЕЛИЖАНЦА полази са Цетиња у
нећељу у 5 ура у јутро. Предавање у су-
боту до 5 ура по подне.

Долази из Котора у понећелак, разда-
вање у 12 ура у подне.

Канцеларија је сваки дан отворена од
8 ура до 11 у јутро а од 3 до 5 по подне.

Цетиње, 24. Септембра 1879.

Управитељство

Књ. пригореке поште.